

УДК 366.637

Косюк О.М.,

к.філол.н., доцент кафедри соціальних комунікацій факультету філології та журналістики
СНУ ім. Лесі Українки, o_kosuk@ukr.net

Україна, м. Луцьк

РАЦІОНАЛІЗМ ЯК ОСНОВНИЙ АСПЕКТ ПРОЗОРОСТІ АРХІТЕКТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті йдеться про те, що слова – надзвичайно еластичні форми, вони часто однаково передають несхожі ідеї, або ж, як свого часу твердили ангелологи, вкладають кардинально різний зміст у подібні лексеми. З усіх мов, які розповідають про минуле та сучасне, найбільш зрозуміла мова архітектури, у контексті якої значення не такі аморфні, якщо передаються за допомогою «каменю». Додатковим фактором прозорості архітектурної комунікації слід уважати її належність до реалістичної парадигми культуротворення: Античність, Відродження, Просвітництво, епоха «критичного реалізму» тощо.

Ключові слова: архітектура, архітектоніка, тріада Вітрувія, раціоналізм, реалізм, комунікація.

Постановка проблеми. Щойно найдавніша людина навчилася виготовляти знаряддя праці, її помешканням, замість печери, стала будівля, яка з часом набула доволі естетичного вигляду та глибокого сенсу. Спосіб створення будівель різного призначення стародавні греки назвали архітектурою (архітектоніка – будівництво).

Архітектура – це водночас наука, мистецтво проектування й створення замкненого, відмежованого від природи утилітарно-художнього «обжитого» світу, який дозволяє людям отримати захист, звузити коло спілкування та задовольнити органічні потреби. Саме завдяки архітектурі виникла «друга природа» – матеріальне середовище/культура.

Ми ж пропонуємо вважати культуру [1] та її фундаментальний складник – архітектуру – знаковим еквівалентом комунікації.

Мега написання публікації – засвідчити, що з найдавніших часів і до сьогодні у книгах Вітрувія та його інтерпретаторів й опонентів, у працях письменників і науковців сучасності відслідковується тенденція вважати архітектуру фактором комунікації та одним із найточніших передавачів інформації, який зберігає думки зниклих народів та продукує інформаційний простір сучасності. Не випадково теорія архітектури водночас вважається ще й однією із концепцій риторики.

Виклад основного матеріалу. Розвиток архітектури, як і культури загалом, залежить від багатьох чинників: естетичних ідеалів, щоденних та художніх потреб людини, політико-економічних формацій (як територій життєдіяльності демографічних спільнот). Архітектура більше, ніж інші мистецтва, пов'язана з прогресом техніки та виробничих сил. Вона – творчість, інженерія й будівництво водночас. Жодна інша царина фантазії та виробництва не потребує такого зосередження колективних зусиль та матеріальних благ. Єгипетські піраміди будувалися століттями з велетенських кам'яних брил, їх зводили мільйони рабів. Архітектурні будівлі загалом традиційно створювалися «на віки» (це тільки тепер вони переважно одноразово-пластикові й «друкуються» принтером за три дні, як-от коронавірусні лікарні у Китаї).

Єдина «шира» архітектура наших днів (оскільки лише вона відповідає потребам та ідеям цивілізації ХХ–ХХІ ст.) – це, як справедливо зазначив Г. Лебон, – типові

споруди: багатоповерхова будівля, залізничний міст та вокзал. Стандартизоване ужиткове мистецтво настільки характеризує нашу добу, наскільки епоху Середньовіччя уособлювали готичні церкви або – феодальні замки. Внутрішній світ людини, її уявлення про рівень захищеності незмінно «накладаються» на забудову обжитого простору.

Для майбутньої археології (а також для вивчення історії й теорії комунікації – О.К.), за припущеннями вченого, великі сучасні готелі й готичні собори теж будуть однаково цікавими, тому що вони – елементи однієї парадигми ключових трансформацій, яку формує кожне століття, розповідаючи про рівень життя, смаки, еталони, ідеали окремих спільнот. Навіть найменш оригінальні й відверто «небудівничі» раси залишають по собі якийсь предметний знак. Цей слід завжди належатиме тільки їм і розкритиме щось виключно з їхнього особистого душевного складу та потаємних думок. Особливо це стосується споруд примітивних народів: найдавніші несвідомі архітектори та художники (ті, що «мислили» переважно образами) – досконале дзеркало своєї спільноти. Їхні твори, немов найточніші документи, відтворюють справжній образ народу, бо «неотесані цивілізацією митці», на думку того ж таки Г. Лебона, занадто несвідомі й наївні, аби бути нещирими, й надміру сприйнятливі до навколишнього середовища, щоб не ігнорувати його ідей, почуттів, потреб і прагнень. У них немає свободи, оскільки органічні митці визрівають у тісних «шорах» традицій, ідей, вірувань, сукупність яких утворює душу раси та епохи, спадщину почуттів, думок і навіювань. Вплив усього цього і на них, й на наступні покоління – всемогутній. Органічна творча комунікація керована темною сферою несвідомого, тому вона й непомилна. Якщо б, не маючи її взірців, ми знали про минулі століття тільки те, що оповідають художня література й наскрізно тенденційні тексти давніх істориків, то справжнє минуле будь-якого народу було б для нас майже настільки прихованим, як минуле затоплених таємничих атлантід.

Факти й думки, що поступово формувалися з численних впливів, вірувань, потреб, успадкованих спільнотою, часто незрозумілі для людей іншої раси, тим паче – для наступних поколінь. Проте вони не такі аморфні, якщо передаються нам за допомогою каменю, аніж коли

доходить в еквіваленті слів. Слова – надзвичайно еластичні форми, вони часто покривають абсолютно однаковим «вбранням» несхожі ідеї або ж вкладають в подібні слова кардинально різний зміст (як свого часу твердили ангелологи). З усіх мов, які розповідають про минуле, саме мова архітектури – найбільш зрозуміла. Вона щиріша за мову книг, менш афористична, ніж релігійні тексти, і – що найважливіше – здатна передавати водночас смаки й потреби своїх творців та користувачів. «Кам'яні книги єдині, котрі ніколи не брешуть, і на цій підставі, – зазначив Г. Лебон, – я їм відводжу головне місце у своїх працях з історії цивілізації. Я завжди мав велику недовіру до літературних документів. Вони, як правило, вводять в оману і нечасно навчають. Пам'ятник ніколи не обманює і завжди навчає. Він найкраще зберігає думку зниклих народів. Треба шкодувати з приводу розумової сліпоти фахівців, котрі вважають за потрібне шукати на будівлях тільки написи» [2].

Цікава у цьому сенсі єгипетська архітектура, на думку фахівців, вона – вираз особливого ідеалу: єгиптяни, через ефемерність та скороминучість людського існування, мріяли створити нетлінне житло, бо, на відміну від інших, зневажали багатостраждальне життя та поклалися на багатообіцяючу смерть. Більш за все єгиптян цікавила нерухома мумія у золотій масці з покритими емаллю очима, яка вічно споглядатиме таємничі ієрогліфи з глибини свого сакрального помешкання. У величезному, як палац, гробовому будинку, серед розписаних і покритих статуями стін, нескінченних коридорів, ці мумії отримували все, що приваблювало людину протягом її короткого земного існування: для величних кам'яних морфеїв копали підземелля, споруджували обеліски й піраміди, обтесували колоси (які й досі «загадково споглядають нас» із виразом супокою та величі на своїх кам'яних тронах). У цій архітектурі все було міцним та масивним, тому що вона прагнула бути (зрештою, мабуть, – і виявилася) – вічною...

Цікаво, що на наступному витку цивілізації – у Стародавній Елладі – будівництво набрало демократичніших рис. Культурні споруди своєю архітектурною технікою утверджували вже не ностальгійну вічність, а красу, свободу та гідність людини. Саме тоді виникли нові види суспільних будов – театри, стадіони, школи. Зодчі у своїй творчості сповідували гуманістичний принцип краси, сформульований Аристотелем: прекрасне має бути не надто великим і не вельми малим, адже міра краси – людина, тож саме їй слід підпорядковувати параметри будівель та споруд [3].

Але вже у наскрізь мілітарному й грізному Стародавньому Римі архітектурні еталони та виміри дещо змінилися. Будівничі стали застосовувати аркові бетонні конструкції – з'явилися амфітеатри, форуми, триумфальні арки, які відображали ідею не гуманності, а державотворчості та законодавчої величі імперської спільноти. Римська архітектура не лише вражала помпезністю, а й активувала морфічну екзотику Єгипту. Найвідоміший архітектор Стародавнього світу – Вітрувій вважається витоковим академічним авторитетом у царині архітектури.

Вже у першому столітті до нашої ери в риторичі – мистецтві мовлення й тлумачення інформації – Вітрувій акцентує місію пам'яті. В його інтерпретації, Мнемозина –

богиня фіксування спогадів – не випадково ще й матір усіх муз, наук, занять, мистецтв і творчостей. Людина, яка не має пам'яті, – не здатна культивувати. До того ж, суттєво не записувати/фіксувати інформацію, а «тримати її у голові».

У десяти книгах Вітрувій довів, що архітектура – універсальне мистецтво комунікації, тому людина, яка прагне стати архітектором, має, хоча б поверхово, ознайомитись з комплексом усіх існуючих наук. (Задля справедливості слід сказати – Стародавній світ цих ідей не сприйняв. Активувалися вони аж у творчості Леонардо да Вінчі у зображенні знаменитої вітрувіанської людини). Еталон вимірів для Вітрувія, як і для його попередників, – антропологічне тіло, пропорції якого – модель усіх архітектурних споруд. Один будинок і ціле місто – еквівалентні гармонії людських тіл.

На думку сучасних учених [4], лексема «архітектура» була для Вітрувія поняттям, яке зараз активно використовують програмісти, «будуючи» електронно-вчислювальну техніку та створюючи актуальні функціональні програми для використання найновіших технологій. Аби записати елементарний звук – потрібна складна «архітектура», налаштована на чітке запам'ятовування алгоритмів (сукупностей точно запрограмованого порядку правил/набір інструкцій Аль-Хорезмі). У структурі сучасної синонімії агоритм/алгорифм еквівалентний також поняттям технологія, культура, комунікація [5].

Як зробити, щоб архітектура (у прямому й переносному значеннях) трималася в нашій пам'яті? Механічно це втілити неможливо. За Вітрувієм, існує кілька форм «запису» того, що ми бачимо довкола себе. Іхнографія (слідописання) – план/схема місцевості, або запис розповіді про щось на аркуші паперу. Орфографія/прямописання – зображення фасаду. Це піктографічне відтворення стін, вікон, входу, даху тощо – усього, що має «відбитися» в нашій свідомості. Отриманий відбиток ми відкладаємо на внутрішній сітковині знань. Сkenографія/сkenографія – об'ємне зображення того, що за фасадом: кімнат, людей, їх стосунків. Це найскладніша форма запису, але вона дійсно необхідна.

Вміння застосовувати усі три форми фіксації – своєрідна гарантійна перепустка у світ архітектури. Окрім того, знання, які ми маємо та «роздаємо» іншим (включно з трьома формами фіксування), розташовані в часі, тому варто вміти «розгортати» їх хронологічно. Тут нам потрібні не лише сухі факти, а й обличчя – люди, які діють у ландшафті, чиї портрети доречні на фасаді, аби їх долі розігрувались, наче театральні дійства.

Будь-який предмет має сутність, яку можна відобразити в усіх трьох режимах: іхнографічному, орфографічному, сkenографічному. Ці ж режими допомагають «упакувати у вітрувіанський простір» події, які стають частиною життів/біографій.

Пам'ять для оратора – механізм, робота якого вибудовується за архітектурними правилами. Для того, щоб механізм жив і працював, оратор має дозволити слухачеві увійти в архітектурні простори й розповісти, як вони створюються, нічого не нафантазуючи.

Теорія архітектури Вітрувія водночас вважається ще й однією із концепцій риторичі, у контексті якої пам'ять – не механічне фіксування й відтворення «у тій самій фор-

мі), а те, що працює щоразу «тут і тепер»/по-новому, залежно від реципієнтів та настрою мовця, завдання якого – «увести в архітектурний простір» себе й аудиторію. Це дещо нагадує ідею Протагора (людина – міра усіх речей) та Аристотеля (міра краси – людина), котрі розглядали промову як тіло з головою, тулубом, кінцівками тощо. З часом вітрувіанська концепція спростилася й зафіксувалася в афористичній тріаді «міцність, корисність, краса». Вочевидь, з легкої руки Вітрувія з'явилося й слово архітектоніка у значенні – розмірність, побудова мистецьких явищ. Отже, раціоналізація комунікації крізь призму архітектури – незаперечний факт.

В епоху Середньовіччя, як ми уже зазначили, архітектура стала провідним та наймасштабнішим видом мистецтва, мова якого була зрозуміла навіть неграмотним. Домінантний стиль цієї доби – готика: височенні церковні шпилі, строгі контури будівель, відсутність яскравих кольорів та декорацій. Усе в цій архітектурі засвідчувало стремління у височінь, поривання до Бога, прагнення потрапити «на небеса».

Готичні споруди вражали своєю красою, особливо порівняно з нещасними «земними» халупами селян та городян (для яких, до речі, єдиними велично-святковими книгами були якраз розписані біблійними історіями стіни соборів та церков).

Середньовіччя сповнене таємниць і суперечок. Учені називають цю епоху темною. Оскільки більшість рукописів того часу згоріла у нескінченних пожежах, а ніяких інших вербальних фіксаторів подій не було – якраз будівлі, створені за допомогою вторинних знакових систем, повинні були «не мовчати». Від них і тепер залежить міра реальності відтворення тієї далеко на раціональної і непрозорої епохи.

На зміну Середньовіччю прийшло Відродження. Воно усілякими способами намагалося повернути класичні принципи й форми Античності та постулати Вітрувія, композиційні прийоми яких канонізувалися трішки пізніше – у мистецтві Нового Часу й архітектоніці раціоналізму.

Для зодчества Ренесансу важливими стали симетрія як витоковий принцип природної організації та мистецької формотворчості; сферична музично-математична гармонія, пропорційність/тектоніка, в аспекті закономірності зв'язків частин та цілого, головного й другорядного та утворення Sectio aurea (Божественної пропорції/золотого січіння) – композиційного сенсу форми. Чіткий стрій відобразився в архітектурному ордері, який втілював одночасно конкретно визначені вертикально-горизонтальні композиції та створював цілісний образ будівлі. Це стимулювало відхід від середньовічної анонімності та персоналізацію ремесла. З'явилися макети, креслення, схеми, плани тощо. Усе документувалося, фіксувалося, моделювалося – від появи й до завершення.

Однак із кінця XVI – до середини XVIII ст., у час кровопролитного становлення національних держав, який супроводжувався війнами, розміреність і точність зодчества цілком очікувано порушив інший стиль – бароко. Новостворені будівлі виражалися великою кількістю прикрас, складністю просторових співвідношень, помпезністю, парадністю, емоційною екзальтованістю й контрастністю форм. Такими тоді були не лише будівлі,

а й образотворче мистецтво, одяг і – думки людей. Одіозне бароко презентувало й утверджувало багатство, обраність, абсолютизм, а також – химерність, багатозначність, нечіткість, тому читати архітектурний текст бароко складно, а зрозуміти – на грані фантастики.

Як це не дивно, на бароко була «мода» в Україні, тут збереглося безліч будівель: Києво-Печерська лавра, Софійський собор, Видубецький та Михайлівський монастирі тощо. Через популярність цей стиль довго не вичерпувався й модифікувався в інваріант рококо (прикрашений, орнаментальний, асиметричний, багатий розписом та дзеркалами, одне слово – примхливий, як «справжній» аристократ). Окреслена непрозорість – справжнє випробування в плані інтерпретацій. У реальності цей стиль супроводжували знакові історичні події: виникнення козацтва, становлення Запорозької Січі, національно-визвольна боротьба, релігійні протистояння. Не випадково українське бароко ще називали козацьким.

Однак у другій половині XVIII ст. його змінив величний та монументальний ампір (фр. empire – імперія) – «підмурівок» епохи Просвітництва й реставратор традицій класицизму і канонів Стародавнього Риму – який уособлював військову могутність, державну велич, чіткість, імперативність, однозначність. Прості форми, військова емблематика, мілітарні барельєфи, масивно колонвані портики й чіткі фронтони а також орли, леви, щити, списи й сокири – усе це епоха Наполеона Бонапарта.

Загалом, як бачимо, в епохальному розрізі відслідковується своєрідне стилістичне «коливання» (за аналогією до Античності чи Середньовіччя). Просвітництво та його ключовий метод – раціоналізм – репрезентанти саме античної традиції. Цивілізаційно-культурний зріз просвітництва відкриває еру індустрії й технічного прогресу, тож не дивно, що він вплинув саме на архітектуру. Пропорційність, вишуканість, гармонія, наслідування не зіпсуті цивілізацією природи, активування культури почуттів та емоцій, витончена здатність спостерігати, культура думки, відсутність псевдопозолот та зайвих прикрас – ось основні критерії архітектурної доби раціоналізму.

Антропоцентризм цивілізації знаменує відхід від релігійності. Культурні споруди стають менш важливими, акцентується звичайна побутовість та комфорт. Проста світська архітектура відтворює повноту життя. Як вислід творчого злету – з'являються навіть «паперові» будівлі та міста-мрії, «будівництво» яких обмежується виключно малюнками та схемами. Окрім того, впроваджується синтез мистецтв, особливо в декоративно-прикладній площині. Після химерної епохи бароко цінуються закономірності природного плину життя, почуття міри, зваженість думок і вчинків.

Завершилась епоха Просвітництва разом із Великою французькою революцією та початком адаптації романтизму з його вічними супутниками однойменної парадигми: містичністю та патріархальністю, які супроводжувалися різного типу алогізмами.

Абсолютно якісно нові типи будівель (промислові, адміністративні, транспортні, багатоповерхівки) стали функціональними аж на початку XX ст. Тоді архітектурне будівництво перейшло на індустріальні технології з

використанням нових матеріалів та стандартних елементів цехового виробництва. У цьому вияві архітектури естетично-виражальні аспекти вже не були такими важливими. Як вислід – вулиці забудовувалися безликими спорудами і стали схожими одна на одну. Як і люди ХХ століття? Однак і тут не все так однозначно.

Приміром, у середині згаданого століття в Німеччині та Радянському Союзі успішно працювала Вища школа будівництва та конструювання «Баухаус», якій були притаманні, з одного боку, функціональні ідеї промислових суспільств: масовість, компактність, відсутність прикрас, чіткість, утилітарність, зручність, доступність; з іншого, не менш потрібними виявилися краса, вишуканий смак, задоволення творчих чуттів тощо. Основне гасло Баухаусу – рівність між прикладними та елітарними мистецтвами. І, тим не менше, там повсюдно домінував раціональний (критично-реалістичний) підхід сталінської та гітлерівської доби [6].

Класикою архітектурного раціоналізму сучасності вважаються постулати французького архітектора Ле Карбюзьє і його «п'ять основних пунктів»: будинок має стояти на бетонних опорах, завдяки чому створюється ілюзія продовження подвір'я: парку чи саду; обов'язковим є автономний фасад та плоский дах, який можна використовувати як солярій, спорткомплекс чи басейн; доречні також горизонтальні вікна, що вентилюють і «вбирають» сонячне світло. Загалом мешканці такого будинку мають почуватися не «замкненими у чотирьох стінах», а «відкритими усім природним стихіям», а сама будівля покликана творити перспективу абсолютної свободи та рельєфну неподільність із ландшафтом [7].

За такими принципами у середині минулого століття Ле Карбюзьє зводив численні споруди, подекуди діаметрально протилежного призначення, приміром, у Бельгії – павільйон «Електронна поема» для транснаціональної компанії побутової техніки Philips [7]; у Франції – житлові одиниці, студентський гуртожиток «Швейцарський павільйон» та частину монастиря Sainte Marie de la Tourette; в Індії – архітектурний та мистецький коледжі, Палац Юстиції, численні вілли й Вежу Тіней тощо.

Як бачимо, на різних витках цивілізації, архітектори, як і вистовники, квестори, глашатаї, кедді, нувелісти, оратори, письменники, журналісти, митці, займалися поширенням «зведеної у квадрат чи куб» інформації. Система масової комунікації ускладнювалася. Не втрачаючи єдності, вона постійно доповнювалася, але, будучи сенергетично гармонійною, нічого не втрачала. Людське мислення, змінюючи свої форми, змінювало й способи та засоби їх вираження. Ключові ідеї кожного покоління «писалися» по-іншому, на якісно нетотожному «матеріалі»: синкретика дійства приборкалася каменем Орфея, камінь звільнив дорогу свинцеві Гутенберга, друковане слово поступилося зображенню, а візуальне знову «обгорнулося» в органічно йому притаманний синтез, у якому, за словами В. Гюго, «Біблія подібна до пірамід, Іліада – до Парфенону, Гомер до Фідія. Данте в XIII ст. – це остання романська церква, Шекспір у шістнадцятому – остання готична святиня» [8]... «З погляду Вічності» у аудіовізуального медіапростору, вочевидь, є дві перспективи: стати останньою Вавилонською вежею або першим Вселенським Собором.

Чим він стане – не знає ніхто. Кожен «провидець» – будівничий, який формує передбачення, кладучи в основу власну імітацію «каменя». Так стіна за стіною виростають священні будівлі і пародії на них – містазмішання оригіналів, ерзаців та палімпсестів. Щось на кшталт віртуально «відтвореної» Умберто Еко Райської Долини, у якій рабодруківна система Apple Nominator за 10 годин друкує кодекс Хаммурапі, єгипетський рабписар Toth 3 Megis-Dos «форматує» під час копіювання: ліпить, сушить на вогні і одразу пише ієрогліфами, а «портативні» астрологи зі стійким антивірусним імунітетом майстерно пророчать Зодіак. От тільки мало не щодня у цій долині з'являється нове наріччя. Побоюються навіть, що, зрештою, може статися змішання програм. Однак мешканці Тодішнього Тепер «достеменно» й «точно» знають: навіть, якщо це і станеться, то, звісно, не у Вавилоні... Будь-де, тільки не там»... [9].

Висновки. Отже, архітектура – один із найкращих еквівалентів масової комунікації. Однак міра адекватності передачі значень у ній залежить від архітекторів та культуротворчих напрямів і стилів, тому найнадійнішими комунікаторами слід вважати зодчих-раціоналістів та реалістичну мистецько-комунікаційну традицію.

Література

1. Косюк О.М. Аналіз ключових медіатеchnологій: теоретико-термінологічний та функціональний аспекти / О.М. Косюк // *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи: наук.-практ. журн.* / відп. ред. С.І. Кравченко; упоряд. М.А. Рожило. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – № 5-6 (5). – С.12-16.
2. Лебон Т. Психология народов и масс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.ru/POLITOLOG/LEBON/psihologia.txt>
3. Аристотель Нікомахова етика / Аристотель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ae-lib.org.ua/texts/aristoteles_nicomachean_ethics_ua.htm
4. Гусейнов Гасан Память в архитектурной теории Витрувия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=hg27_wbitx8
5. Словник іноземних слів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&id=18&t=3689>
6. Баухаус – лицю двадцятого века [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=qRQn2Z1Nf8>
7. Ле Карбюзьє Le Corbusier Totalarch [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://corbusier.totalarch.com/buildings>
8. Гюго Віктор Собор Паризької Богоматері / Віктор Гюго [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=704>
9. Еко Умберто Вавилонская беседа / Умберто Эко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.ru/UMBEKO/v-beseda.txt>

References

1. Kosiuk O.M. Analiz ključovykh mediatechnologii: teoretiko-terminologičnyj ta funktsionalnyj aspekty / O.M. Kosiuk // *Masova komunikatsia: istoria, siodennia, perspektivy: nauk.-prakt. žurn.* / vidp. red. S.I. Kravčenko; uporiad. M.A. Rožhilo. – Luts'k: Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukraïny, 2014. – # 5-6 (5). – S. 12-16.
2. Lebon H. Psykholohyia narodov u mass [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupa: <http://lib.ru/POLITOLOG/LEBON/psihologia.txt>
3. Aristotel Nikomakhova etyka / Aristotel [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.ae-lib.org.ua/texts/aristoteles_nicomachean_ethics_ua.htm

4. Huseinov Hasan Pamiat v arkhitekturnoi teoryi Vytruvyia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa: https://www.youtube.com/watch?v=fg27_w6irx8

5. Slovnyk inshomovnykhi slov [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=18&t=3689>

6. Baukhäus – lytso dvadtsatoho veka [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa: <https://www.youtube.com/watch?v=qRNn2Z1INl8>

7. Le Kerbiuzie Le Corbusier Totalarch [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa: <http://corbusier.totalarch.com/buildings>

8. Hiuho Viktor Sobor Paryzkoï Bohomateri / Viktor Hiuho [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=70>

9. Эко Умберто Vavylonskaia beseda / Umberto Эко [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa: <http://lib.ru/UMBEKO/v-beseda.txt>

Kosiuk O.M.,

Ph.D., associate professor Department of Social Communications Faculty of Philology and Journalism Lesya Ukrainka Eastern European National University, o_kosuk@ukr.net

Ukraine, Lutsk

RATIONALISM AS THE MAIN ASPECT OF CLEARING ARCHITECTURAL COMMUNICATION

In the article, we say that the words are very elastic forms and they are often in the same way show different ideas or according to the angelologists they have the most unlike content with likely lexemes. Among all of languages saying us about the past and future the language of architecture is the most understandable. In its context we have meanings not so formless if they have stone representations. We can add the factor of the transparency in architectural communication. It should be affiliation with the realistic paradigm of cultural creation: Antiquity, Renaissance, Enlightenment, the era of critical realism.

Key words: architecture, architectonics, trial of Vitruvius, rationalism, realism, communication.

